

Avrupa'da Kimlikler ve Moderniteler (IME): Türkiye'de Yüksek Öğrenimin Avrupalılaşması Bulgularının Özeti

GİRİŞ

Avrupa'da Kimlikler ve Moderniteler Projesi, Avrupa Kimliklerini ve 'biz, Avrupalılar' kavramının ifade ettiği anlamı özellikle dokuz Avrupa ülkesine referansla araştırmayı amaçlamaktadır: Almanya, Bulgaristan, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, İngiltere, Macaristan, Türkiye ve Yunanistan. Proje, Avrupa Kimlikleri ile ilgili üç önemli konuya dikkat çekiyor: ne oldukları, ne şekilde oluştukları ve bundan sonra hangi yörengede olacakları. Bu özet, Türkiye'deki Yüksek Öğrenimin Avrupalılaşması bağlamında elde ettiğimiz bir takım bulguların özetidir.

ÖNEMLİ GÖZLEMLER

Avrupa'da Kimlikler ve Moderniteler Projesi, Türkiye içinde ulusal kimlik oluşturma programlarını dikkatli bir şekilde incelerken, Türkiye Cumhuriyeti devletinin Cumhuriyet'in ilk kuruluş yıllarından buyana gerçekleştirilen ulusal eğitim ve yüksek öğretim çalışmalarının kapsamlı bir analizinden oluşmaktadır. Yüksek öğrenimde Avrupalılaşma algısını incelerken, devleti temsil eden kuruluşların söylemlerine baktığımız gibi devlet dışı aktörlerin ve bireylerin de söylemlerini analiz ettik. Araştırmanın bu ayağı, 9 devlet dışı aktörlerle ve 20 özel mülakat yapılmak suretiyle tamamlandı. Türk yüksek öğreniminde gerçekleştirilen reformları kapsayan önemli konuları irdelerken, dini inançlar ve anadilde eğitim gibi konulara ilişkin kamuoyu değerlendirmelerine yönelik bulgularımızı özellikle Bologna sürecinin uygulama ve algısına değinerek vermek istiyoruz.

Araştırmamız gösteriyor ki, Bologna süreci gereksinimleri çizgisinde, Türk eğitim sisteminin yeniden yapılanmasında genel bir bilgisizlik veya eksik bilgilenme hali mevcuttur. Türkiye yüksek öğrenim sisteminin Avrupalılaşma üzerindeki rolünü anlamaya yönelik olarak gerçekleştirdiğimiz bilimsel çalışma, öğretim sisteminin dönüşümüyle ilgili ortaya çıkan farklı yaklaşımları tanımlamak ile başladı. Gördük ki, Bologna süreci son yıllarda giderek artan Avrupa şüpheliği nedeniyle, özellikle YÖK çevreleri tarafından çoğunlukla Avrupalılaşma yerine *uluslararasılaşma* olarak tanımlanmaktadır. Devleti temsil eden YÖK gibi aktörlerinin söylemlerinde görülen bu tarz bir anlatı, devlet dışı aktörlerin ve bireylerin uluslararasılaşma ve Avrupalılaşma algılarında bir takım belirsizliklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Türkiye'deki Bologna sürecinin etkisine bağlı olarak söylemlerdeki bu değişiklik, uluslararasılaşma ve Avrupalılaşma anlamları üzerine farklı bir takım anlamları ortaya çıkardığı için ayrıca önemlidir. Projemizin araştırma başlığı ile uyumlu olarak, bulgular devlet-dışı aktörlerin ve kişilerin Avrupalılaşma süreci üzerine farklı tanımlamaları olduğunu ortaya çıkarıyor.

Araştırmamızda ön plana çıkan bir diğer bulgu ise Yüksek Öğretimin Avrupalılaşması sürecinde neo-liberal bir anlatının ağırlık kazanmaya başladığı şeklindeki genel bir algının varlığıdır. Öte yandan dikkate değer bir diğer bulgu ise, gerek Türkiye'de gerekse diğer bir takım AB ülkelerinde zaman zaman ortaya çıkan Bologna Süreci'ne ilişkin öğrenci protestolarının, daha çok siyasal iktidarlara ilişkin memnuniyetsizliklerin dile getirildiği bir kanal olarak kullanılıyor olmasıdır. Öte yandan dikkatimizi çeken bir unsura da, Türkiye'de yüksek öğrenimin daha çok Amerikan modelinden etkilendiği gerçeğidir. Yüksek Öğretimin daha çok 1950'lerin Amerikan modeli çizgisinde olduğunu gösteren bu tercih bugün de önceliğini korumaktadır. Kaldı ki, görüşme yapılan Devlet dışı aktörlerin önemli bir kısmı, Bologna Sürecinin de aslında yüksek öğrenim de bir tür Amerikanlaşma anlamına geldiğinin altını çizmişlerdir.

ARAŞTIRMA PARAMETRELERİ

Avrupa'da Kimlikler ve Moderniteler Projesi, resmi bir takım belgelerin analizi, devlet ve Avrupa Birliđi Delegasyonu yetkilileri, ilgili sivil toplum aktörleri ve ilgili özel şahıslarla yapılan görüşmeleri de kapsayan niteliksel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirildi. Alan çalışmasının ayrıntıları istek üzerine iletilebilir.

PROJE KİMLİĞİ

Avrupa'da Kimlikler ve Moderniteler, Avrupa ve Ulusal kimlik inşa programları, ve siyaset, kültür, tarih ve din.

Proje kısa adı: IME

Proje numarası: SSH-CT-2009-215949

Proje başlangıç tarihi: 1 May 2009

Süre: 36 months (May 2009 - April 2012)

Proje bütçesi (AB Katkısı): 1,447,773.00 €

Koordinatör: Dr Atsuko Ichijo (Kingston University)

Konsorsiyum

Kingston University

Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (ELIAMEP)

University of Helsinki

Sciences Po (Fondation Nationale des Sciences Politiques)

Institute for Advanced Study in the Humanities (KWI) in Essen

The Institute for Ethnic and National Minority Studies at the Hungarian Academy of Sciences

International Centre for Minority Studies and Intercultural Relations (IMIR)

Istanbul Bilgi University

University of Zagreb

